

Murdekeel

Õ h 11

a.–c. Õpilase vastus.

e. 1) tänapäeval on inimestel suurem liikumis- ja suhtlemisvabadus; 2) raamatud ja ajakirjad on kõigile kättesaadavad; 3) kõikjal saab kuulata raadiot, vaadata telerit, kasutada internetti.

f. Vähem koolis käinud inimesed olid vähem kokku puutunud kirjakeelega ja rääkisid murret.

Õ h 12

a. Võru murdes – *paea*

b. Uss on Lõuna-Eesti murretes uks.

c. *Porstuva* on rannikumurdes eeskoda.

d. Kõigis murretes on erinev sõna *eeskoda*.

e. Kirjakeelse lausega on kõige sarnasem keskmurdes, kõige erinevam sellest Võru murdes lause.

Õ h 13

kulles – kahepaikse vastne. Nt: *Tiik oli täis konnakudust koorunud kulleseid.*

kümblema – vanni v duši võtma; suplema. Nt: *Suvel kümblen hommikuti jahedas jõevees.*

hubane – koduselt mugav, mõnus, õdus. Nt: *Hubases kohvikus juteldes möödus aeg kiiresti.*

mainima – nimetama, märkima, põgusalt ütleva. Nt: *Uudistes ainult mainiti juhtunut, kuid lähemalt sellest ei räägitud.*

pälvima – ära teenima. Nt: *Etendus pälvis vaatajate heakskiidu.*

Õ h 14

päll – öökull

mülta – tolmu

puudlane – poolearuline

nurutas – rääkis vaikselt häälel

hepik – edev

kängitsad – jalatsid

Õ h 15

- a. Kuulutus reklaamib Jututarõ kogunemist.
- b. Kogunemisel esitletakse võru-eesti sõnaraamatu uut veebiversiooni.
- c. Üritus on mõeldud Võru murde huvilistele.
- d. Üritus toimub teisipäeval, 16. aprillil.
- e. Ametlikud teadaanded peaksid olema kõigile arusaadavas kirjakeeles.

Õ h 16

piäle – peale

peris – päris

õli – oli

kua – ka

kõhe – kohe

tä – ta

sõedäb – sõidab

tastnud – tahtnud

ommoko – hommikul

obese – hobuse

sõägi – söögi

miildis – meeldis

kodo – koju

laalsin – laulsin

miul – mul

õmaette – omaette

jõvva – jõua

irm – hirm

üvä – hea

laal – laul

piäsen – pääsen

nõnna – nõnda

kõvass – kõvasti

iäl – hääl

suanin – saanis

iljem – hiljem

iälegä – häälega

* Tekst räägib sellest, kuidas jutustaja sattus teelt hobusesõnnikut korjates kokku kommunist Kukega, keda kõik kartsid. Enda päästmiseks hakkas ta laulma Nõukogude Liidu hümnit.

* Jutustajale teeb nalja see, et ta laulis hümnit sõnnikut korjates.

* Kodavere asub idamurde alal.

Õ h 17

a. Võru murdes

b.

suuremaid – jurakit

jubedaid – võikit

viirastusi – hallukit

kartsin – pelässi

punane – verrev

c. punane mets – verrev mõts

d. Seeneline sai mürgituse ja nägi hallutsinatsioone. Ta oli korjanud punaseid kärbseseeni.

e. Helistada tuleks hädaabikeskuse 112.

f.

a – kõivuseen (kaseriisikas)

b – kõötatt, kibiseen (puravik)

c – kikkaseen (kukeseen)

d – kärblasetatt, kärblaseseen (kärbseeseen)

e – pedajaseen (männiriisikas)

Söögiseen ei ole kärbseseen.